

ПРОДУКТИВНА МОДЕЛЬ В ІННОВАЦІЙНІЙ КОНЦЕПЦІЇ НАВЧАННЯ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

*Кухта М.І., Ківарі-Чок Б.З.,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Продуктивне навчання (Productive Learning) як цілісна концепція виникла порівняно недавно. Сам термін введено до наукового обігу в дев'яностих роках ХХ ст. німецькими вченими та педагогами І.Бйомом та Й.Шнайдером [1, с. 11].

У словниках «продукт» витлумачується як «результат людської праці», а «продуктивний» – як результативний, плідний. У психолого-педагогічних джерелах термін «продуктивність» використовується давно, насамперед у словосполученнях «продуктивність мислення», «продуктивність інтелекту», «продуктивність діяльності». Підтвердженням сказаного слугує монографія німецького психолога М.Вертгеймера «Productive Thinking» («Продуктивне мислення»), видана в 1945 році.

Першим освітнім проектом, який пов'язує з продуктивним навчанням, стала програма нью-йоркської школи «City-as-School» («Місто як школа», або «Школа без стін»), заснована на початку 70-х років ХХ ст. Її мета полягала у створенні освітньої системи, яка б забезпечувала одержання загальної професійної освіти та адаптацію особистості до життєдіяльності в нових економічних умовах.

З-поміж мотиваційних чинників пошуку адекватної викликам часу моделі навчання варто назвати результати дослідження, яке свого часу провели американські соціологи. Вони звернулися до молодих людей з різних країн, які нещодавно закінчили школу, і запропонували ряд питань з різних наукових сфер. Лише 10% опитаних правильно відповіли на питання. Результати цього дослідження підштовхнули педагогів зробити висновок: школа, незалежно від того, в якій країні вона знаходиться, вчить успішно тільки одного з десяти учнів. Як би ми не старалися – навчаються успішно тільки 10%. Крім того, дослідження показало, що людина запам'ятовує лише 10% з того, що читає, 20% -- з того, що чує, 30% -- з того, що бачить. 50% запам'ятовується з того, що ми бачимо і чуємо, переглядаючи фільми, буваючи на виставках і екскурсіях. 70% ми запам'ятовуємо з того, що говоримо, беручи участь в дискусіях. І тільки тоді, коли ми і говоримо, і беремо участь в реальній діяльності, самі виносимо рішення, робимо висновки

і прогнозуємо подальшу діяльність, запам'ятовуємо 90% інформації. Пояснення просте: тільки 10% людей здатні вчитися з книгою в руках. Значить, тільки для десяти відсотків учнів прийнятні методи традиційної школи. Решта – 90% учнів – здатні вчитися, але не з книгою в руках, а по-іншому: своїми вчинками, реальними справами, всіма органами чуттів тощо. Це спонукає теоретиків і практиків до творення моделі навчання, яка б максимально враховувала той факт, що способи пізнання в різних людей різні.

Сьогодні послідовне утвердження нових принципів навчання активно здійснюється Міжнародною асоціацією продуктивних шкіл (International Network of Productive Learning Projects – INEPS), яка об'єднує понад 60 колективних проектів та індивідуальних членів у 20-ти країнах, що в свою чергу є національними мережами продуктивних шкіл. Проекти адресовані 15–17-літнім учням, які не сприймають традиційну школу. Основною відмінністю навчання в таких школах є інтеграція самостійної пізнавальної діяльності учня і практичної діяльності з виконання різних виробничих функцій на різноманітних реальних робочих місцях. Останній віддається більша половина загального навчального часу.

Варто зазначити, що одна з цікавих моделей продуктивного навчання розроблена групою фахівців міжнародного фонду «Освіта для демократії», центр якого знаходиться в Польщі. Вона базується на теорії американського дослідника професора Д.Колба з використання активних методів навчання для тренування навичок приймати оперативні індивідуальні й групові рішення в різних умовах, в тому числі й екстремальних. В моделі мають місце елементи методів, які використовуються в тренуванні розвідувальних груп, космонавтів тощо. В моделі подані варіанти застосування активних методів навчання або їх окремих елементів у загальноосвітній школі.

Методи активного навчання ставлять учня в нову позицію, коли він перестає бути «пасивною посудиною», яку наповнюють знаннями, і стає активним учасником освітнього процесу. Раніше учень повністю підпорядковувався вчителю, тепер від нього чекають активних дій, думок, ідей і сумнівів [3,

с.320].

Отже, продуктивне навчання – це навчально-пізнавальний процес, що призводить до розвитку ролі особистості в соціумі одночасно зі змінами в самому соціумі. Цей процес реалізується у вигляді ма-

ршруту, орієнтованого на одержання продукту діяльності в ситуаціях реального життя за допомогою групового освітнього досвіду, набуття та осмислення якого полегшується участю педагогів.

Список використаних джерел

1. Бйом І. Теорія і методика продуктивного навчання / І. Бйом, Й. Шнайдер // Завуч. Наша вкладка. – 2003. – № 31 (181). – С. 9-13.
2. Варій М.Й. Загальна психологія. Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. – К.: «Центр «навчальної літератури», 2007. – 968 с.
3. Кларін М.В. Педагогічна технологія у навчальному процесі. – Підручник. – М., 2003. – 389с.
4. Сучасні технології в освіті: Реком. бібліогр. покажч. Ч. 2. Сучасні технології виховання. – К., 2006. – 196 с.